

Főoldal > ... > Családi Ügyek, Öröklés > Ukrajnai Gyermek - Igazságügyi Együttműködés Polgári Ügyekben Szülői felelősség >

Szülői felelősség

E tájékoztatókat a polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózat készítette.

A szülői felelősségre vonatkozó, határon átnyúló ügyekben (például a felügyeleti joggal és a láthatási joggal, a gyámsággal, a gyermek intézményi vagy nevelőszülői gondozásba helyezésével kapcsolatos ügyekben) az uniós joghatósági szabályokat a [Brüsszel IIb. rendelet](#) állapítja meg, míg a szülői felelősségre vonatkozó ügyekre alkalmazandó jogot a [gyermek védelméről szóló 1996. évi Hágai Egyezmény](#) szabályozza. Az egyezmény az olyan nem uniós tagállamokkal kapcsolatos helyzetekben is alkalmazandó, amelyek az egyezmény szerződő államai (például Ukrajna).

Joghatóság

A szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben a [Brüsszel IIa. rendelet](#) [1] 8. cikke és a [Brüsszel IIb. rendelet](#) 7. cikke szerint egy tagállam [3] bíróságai [2] joghatósággal rendelkeznek olyan gyermek feletti szülői felelősségre vonatkozó ügyekben, aki a bírósághoz fordulás időpontjában az adott tagállamban szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik. Az ukrán bíróságok azonban továbbra is joghatósággal rendelkeznek abban az esetben, ha a gyermek a lakóhelyelhagyást megelőzően Ukrajnában rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel. Általános szabályként a szokásos tartózkodási hely megváltoztatása némi időt igényel, és a bíróságnak meg kell győződnie arról, hogy bizonyos követelmények teljesülnek [4]. Ennek megfelelően az EU-ba belépő ukrán gyermek valószínűleg egy ideig nem rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel az EU-ban, így a [Brüsszel IIa. rendelet](#) 8. cikke és a [Brüsszel IIb. rendelet](#) 7. cikke sok esetben nem alkalmazható.

A [Brüsszel IIa. rendelet](#) 13. cikkének (2) bekezdése és a [Brüsszel IIb. rendelet](#) 11. cikkének (2) bekezdése a gyermek jelenléte szerinti joghatóságot ír elő a menekült gyermekekre, illetve azokra a gyermekekre is, akiket a hazájukban zajló zavargások miatt külföldre telepítettek át. A [gyermek védelméről szóló 1996. évi Hágai Egyezmény](#) 52. cikkének (2) bekezdése (a [Brüsszel IIb. rendelet](#) (25) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezve) azonban egyértelművé teszi, hogy ezt a joghatósági szabályt csak azokra a gyermekekre kell alkalmazni, akiknek szokásos tartózkodási helye a lakóhely elhagyását megelőzően valamely tagállamban volt. Amennyiben a gyermeknek a lakóhelye kényszerű elhagyását megelőző szokásos tartózkodási helye harmadik államban – mint Ukrajna – volt, az 1996. évi Hágai Egyezmény menekült gyermekekre és külföldre került gyermekekre vonatkozó joghatósági szabályait kell alkalmazni. Ukrajna és valamennyi uniós tagállam szerződő fele az 1996. évi Hágai Egyezménynek ([Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia | #34 - státusztáblázat](#)).

Az 1996. évi Hágai Egyezmény 6. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „[a] menekült gyermekek és olyan gyermekek esetében, akik az országukban lévő zavargások miatt országuk elhagyására kényszerültek, annak a szerződő államnak a hatóságai rendelkeznek az 5. cikk 1. bekezdésében meghatározott joghatósággal, amelynek területén e gyermekek országuk elhagyása miatt jelen vannak”.

További információk a gyermekek védelméről szóló 1996. évi Hágai Egyezménynek a kísérő nélküli és a hozzátartozóiktól elszakított gyermekekre történő alkalmazásáról [itt](#) és [itt](#) található.

Az 1996. évi Hágai Egyezmény 8. és 9. cikke, valamint a [Brüsszel IIa. rendelet](#) 15. cikke és a [Brüsszel IIb. rendelet](#) 12 és 13. cikke úgy rendelkezik, hogy a joghatóság áttehető az ügy tárgyalására alkalmasabb bírósághoz. A jelenlegi helyzetben ez érintheti az Ukrajnából származó (például az EU-ba kíséret nélkül érkező)

gyermek védelmét abban az esetben, ha az illetékes hatóság tudomást szerez arról, hogy a gyermeknek egy másik tagállamban vannak családtagjai. Ilyen esetben az első tagállam kérheti a joghatóság áttételét, ha a gyermeket szoros kötelék fűzi a második tagállamhoz, és ha az áttétel a gyermek mindenképp felett álló érdekét szolgálja.

A Brüsszel IIa. rendelet vagy a Brüsszel IIb. rendelet alkalmazásának jobb megértéséhez hasznos eszközök az [itt](#) elérhető gyakorlati útmutatók.

Alkalmazandó jog és elismerés

Katonai agresszió esetén a [gyermek védelméről szóló 1996. évi Hágai Egyezmény](#) fontos eszköz a gyermekek védelme tekintetében, ideértve a kísérő nélküli, hozzátartozóiktól elszakított migráns és menedékkérő gyermekeket is. Ukrajna és valamennyi uniós tagállam szerződő fele a gyermek védelméről szóló 1996. évi Hágai Egyezménynek ([Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia | #34 - státusztáblázat](#)).

Megjegyzendő, hogy az 1996. évi Hágai Egyezmény 16. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy arra a kérdésre, hogy a gyermek felett a törvény erejénél fogva ki gyakorolja a szülői felelősséget, a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga, azaz az ott szokásos tartózkodási hellyel rendelkező gyermekek esetében az ukrán jog az irányadó. Ugyanez vonatkozik a szülői felelősség megállapodással vagy egyoldalú aktussal történő megállapítására (az 1996. évi Hágai Egyezmény 16. cikkének (2) bekezdése). Ezenkívül a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga alapján fennálló szülői felelősség fennmarad a szokásos tartózkodási hely másik államba való áthelyezése után is (az 1996. évi Hágai Egyezmény 16. cikkének (3) bekezdése). A szülői felelősség gyakorlására szintén a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga az irányadó (az 1996. évi Hágai Egyezmény 17. cikke).

Ezen túlmenően az 1996. évi Hágai Egyezmény 23. cikke előírja, hogy a más szerződő államok hatóságai által hozott intézkedéseket a törvény erejénél fogva hivatalosan el kell ismerni. Ennek megfelelően az egyezmény hatálya alá tartozó ukrán hatóságok által hozott intézkedést más szerződő államokban formális elismerés nélkül automatikusan elismerik. Ezért az ukrán hatóságok által hozott intézkedések továbbra is érvényesek maradnak az EU-n belül.

Amint azt az 1996. évi Hágai Egyezmény 18. cikke tovább pontosítja, az 1996. évi Hágai Egyezmény 16. cikkében említett szülői felelősség az ezen egyezmény alapján hozott intézkedésekkel megszüntethető, vagy gyakorlásának feltételei módosíthatók.

Az 1996. évi Hágai Egyezmény 15. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „[a] II. fejezet rendelkezései alapján biztosított joghatóságuk gyakorlása során a szerződő államok hatóságai saját jogukat alkalmazzák”, és ebből következik, hogy a Szerződő Felek ezekre az esetekre saját nemzeti jogukat alkalmazzák.

További információk a gyermek védelméről szóló 1996. évi Hágai Egyezménynek a kísérő nélküli és a hozzátartozóiktól elszakított gyermekekre történő alkalmazásáról [itt](#) és [itt](#) található.

Együttműködés a központi hatóságok között

Tájékoztatjuk, hogy a [gyermek védelméről szóló 1996. évi Hágai Egyezmény](#) alapján kijelölt ukrán központi hatóságot érinti a jelenlegi válság, és annak működése ideiglenesen korlátozott lehet.

A tagállamok központi hatóságai közötti együttműködést érintő helyzetekben (például az egyik tagállamban elhelyezett gyermeknek testvérei vannak egy másik tagállamban), a [Brüsszel IIa. rendelet](#) 55. és 56. cikke, vagy a [Brüsszel IIb. rendelet](#) 80. és 82. cikke lehet alkalmazandó.

Ami a nevelőszülői gondozást illeti, hasznos lehet a tagállamok által az európai igazságügyi portálon közzétett, a határokon átnyúló – többek között nevelőszülőknél történő – elhelyezésre vonatkozó eljárás lefolytatásáról szóló tájékoztatás is, amely [itt](#) érhető el.

A Brüsszel IIa. rendelet vagy a Brüsszel IIb. rendelet alkalmazásának jobb megértéséhez hasznos eszközök az [itt](#) elérhető gyakorlati útmutatók.

A központi hatóságok elérhetőségei az alábbiakban találhatóak:

- [Brüsszel IIb. rendelet](#)
- [Brüsszel IIa. rendelet](#)
- [A gyermekek védelméről szóló 1996. évi Hági Egyezmény](#)

Hogyan segíthet a polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózat?

A polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózat támogatást nyújt az uniós polgári igazságszolgáltatási eszközök végrehajtásához a mindennapi joggyakorlatban. A központi hatóság mellett az Ön tagállamában működő EIH-kapcsolattartó ponttal is felveheti a kapcsolatot abban az esetben, ha egy határon átnyúló ügyben konkrét problémába ütközik, és segítségre van szüksége. Az Ön tagállamának kapcsolattartó pontja például tájékozódhat a kérelem aktuális állásáról, segíthet kapcsolatot teremteni két bíróság között vagy megtalálni egy másik uniós tagállam illetékes hatóságának elérhetőségét.

[További információk az EIH-ról és arról, hogy miként nyújthat segítséget.](#)

[Hogyan találom meg a nemzeti kapcsolattartó pontomat?](#)

Hasznos linkek

- Tájékoztatás az ukrán jogról
 - [Information on Ukrainian law in relation to child protection and unaccompanied minors \(269.9 KB - PDF\) HU](#) (Tájékoztatás a gyermekvédelemmel és a kísérő nélküli kiskorúakkal kapcsolatos ukrán jogszabályokról)
 - [Q&A on Ukrainian family law \(293.34 KB - PDF\) HU](#) (Kérdések és válaszok az ukrán családjogról)
 - [The procedure for the return of children in institutions \(facilities\) to Ukraine \(118.67 KB - PDF\) EN](#) (A gyermekek ukrain intézményekbe (létesítményekbe) való visszatérésére vonatkozó eljárás)
 - [Többnyelvű online űrlap az Európai Unióba utazó és ott tartózkodó ukrán gyermekek számára.](#) Ez a formanyomtatvány lehetővé teszi az Európai Unióba utazó gyermek ukrán szülei vagy törvényes képviselői számára, hogy nyilatkozzanak arról, ki felelős a gyermekkel való utazásért és/vagy ki gyakorolja a gyermek feletti szülői felelősséget.
- Központi hatóságok:
 - [Brüsszel IIa. rendelet](#)
 - [Brüsszel IIb. rendelet](#)
 - [A gyermekek védelméről szóló 1996. évi Hági Egyezmény](#)
- Az Európa Tanács ukrán gyermekekkel foglalkozó konzultációs csoportja (CGU)
 - [Compendium on transnational procedures and cooperation \(4.07 MB - PDF\) EN](#) (Összefoglaló a transznacionális eljárásokról és együttműködésről)
 - [Information note on Adoption during the War in Ukraine \(3.76 MB - PDF\) EN](#) (Tájékoztató az Ukrajnában zajló háború idején történő örökbefogadásról)
 - [Contextual overview - Responding to adoption initiatives in emergency situations \(3.63 MB - PDF\) EN](#) (A háttér áttekintése - Válasz az örökbefogadási kezdeményezésekre vészhelyzetekben)
- [A Hági Nemzetközi Magánjogi Konferencia tájékoztatója az ukrain fegyveres konfliktus miatt családi környezetüktől megfosztott gyermekekről](#)
- [A Hági Nemzetközi Magánjogi Konferencia honlapjának gyermekvédelmi oldala](#)
- [A gyermekek védelméről szóló 1996. évi Hági Egyezménynek a kísérő nélküli és a hozzátartozóiktól elszakított gyermekekre történő alkalmazása](#)
- [Magyarázó jelentés a gyermekek védelméről szóló 1996. évi Hági Egyezményről](#)
- [Gyakorlati kézikönyv a gyermekek védelméről szóló 1996. évi Hági Egyezmény működéséről](#)
- Az EIH kiadványai (többek között a Brüsszel IIa. és a Brüsszel IIb. rendeletek alkalmazására vonatkozó gyakorlati útmutatók) [itt](#) találhatóak.
- [Gyakorlati eszköz a gyámok számára:Az Ukrajnából menekülő kísérő nélküli gyermekek átmeneti védelme](#)

[1] 2022. augusztus 1-jétől a Brüsszel IIa. rendelet helyébe a Brüsszel IIb. rendelet lép, de a Brüsszel IIa. rendelet továbbra is alkalmazandó abban az esetben, ha az eljárást 2022. augusztus 1. előtt indították meg.

[2] A Brüsszel IIa. rendelet 2. cikkének (1) bekezdése és a Brüsszel IIb. rendelet 2. cikke (2) bekezdésének 1. pontja szerint a „bíróság” kifejezés a tagállamok valamennyi olyan hatóságára kiterjed, amely a két rendelet hatálya alá tartozó ügyekben joghatósággal rendelkezik.

[3] Ez a két rendelet nem alkalmazandó Dániára, amely a gyermekek védelméről szóló 1996. évi Hágai Egyezmény hasonló joghatósági szabályait alkalmazza.

[4] A „szokásos tartózkodási hely” értelmezését lásd például az Európai Unió Bíróságának a [C-523/07](#), [C-497/10 PPU](#), [C-376/14 PPU](#), [C-111/17 PPU](#), [C-512/17](#) és [C-393/18 PPU](#) ügyekben hozott ítéleteiben. További információkért lásd még a [Brüsszel IIb. rendelet alkalmazására vonatkozó gyakorlati útmutatót](#).

■ Last update: 06/06/2025

A honlapot az Európai Bizottság tartja fenn. Az ezen az oldalon található információ nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság hivatalos álláspontját. A Bizottság semmilyen felelősséget vagy kötelezettséget nem vállal az e dokumentumban foglalt vagy említett információk és adatok tekintetében. Kérjük, az európai oldalak szerzői jogi szabályai vonatkozásában vegye figyelembe a jogi nyilatkozatot.